

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60840400 – 2.05
“29” 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
q.x.f.d., professor
Elmurodov A.A.
“29” 08 2024

PARRANDA KASALLIKLARI

ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta'lim 3-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 840000 - Veterinariya

Ta'lim yo'nalishi: 60840400 - Veterinariya sanitariya ekspertizasi

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Sh.N.Nasimov - SamDVMChBU "Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari" kafedrasida dotsenti, v.f.n.

G.B.Xolbekova - SamDVMChBU "Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari" kafedrasida assistenti.

Taqrizchilar:

1. **M.U.Mamadiyarov** - O'zbekiston-Finlandiya pedagogika Instituti Biologiya va geografiya kafedrasida katta o'qituvchisi b.f.f.d. (PhD)

2. **M.I.Yusupov** - SamDTU, Mikrobiologiya, virusologiya va imunobiologiya kafedrasida mudiri, t.f.f.d. (PhD)

Fanning ishchi o'quv dasturi "Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari" kafedrasining 2024 yil "26" 04 dagi 9 -son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

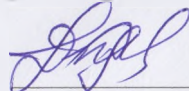
Kafedra mudiri:

Mamatova Z.B.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Veterinariya diagnostikasi va oziq - ovqat xavfsizligi" fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024 yil 28 04 dagi 9 -sonli bayonnoma).

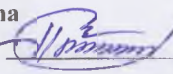
Fakultet kengashi raisi:

Davlatov R.B.

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i professor v.b.

Ro'ziqulov R.F.

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: **PK 2604**

Fan nomi: **Parranda kasalliklari**

Semestr/yil: **6-semestr/2024-2025-o'quv yili**

Kafedra: Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari

Soatlar/kreditlar: 4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'ulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami
6	6	8	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: **Parranda, baliq, asalari va mo'ynali hayvonlar kasalliklari**

Instruktor to'g'risida ma'lumot

Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 6-o'quv binosi, 660-xona**

Telefon: **+99891-527-30-72** ish telefoni; mobil: **+99891-527-30-72**

E.mail: nasimovshuxrat@gmail.com Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad –“Parranda kasalliklari” fanini o'qitishdan maqsad – talabalarga har xil turga mansub bo'lgan parrandalarning infeksiyon, invazion va yuqumsiz kasalliklarining kelib chiqish sabablari, epizootologiyasi, kechishi va klinik belgilari, patologoanatomik o'zgarishlari, tashxis qo'yish, davolash, oldini olish va qarshi kurashish bo'yicha nazariy va amaliy bilimlar ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, parranda infeksiyon, invazion va yuqumsiz kasalliklarining kelib chiqish sabablari, kechish xususiyatlari, simptom va sindromlari, patologoanatomik o'zgarishlari, laborator diagnostikasi, differentsial diagnostikasi, davolash va oldini olish usullari bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- parranda kasalliklari haqida, ularning kelib chiqishi, kasallikning iqtisodiy zarari to'g'risida **tasavvurga ega bo'lishi**;

- talaba parrandalardan qon olish, qondan plazma va qon zardobini ajratishni, parranda infeksiyon kasalliklariga diagnoz qo'yish taptibini, qarshi kurashish chora-tadbirlarini tashkillashtirishda komplekslik tamoyilini ustuvorligi va uning nazariy va amaliy asoslarini va chetdan kirib kelishidan himoya qilishning nazariy va amaliy **ko'nikmalariga ega bo'lishi**;

- kasal parrandalarda kasallik turi, ularning kechishi, patologik jarayonning holatiga, kasalliklarni epizootologik ma'lumotlarini e'tiborga olgan holda davolash, oldini olish va qarshi kurash, gemotologik, serologik, bakteriologik, virusologik tekshirishlarni tahlil qilish va muammolar bo'yicha yechimlar qabul qila olish **malakasiga ega bo'lishi kerak.**

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, parranda kasalliklarini aks ettiruvchi jadvallar hamda kasalliklar diagnostikasi bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

“Parranda kasalliklari” kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. “Parranda kasalliklari” fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	Mavzulari	Rejasi	soat
1-modul. Ichki yuqumsiz kasalliklar			
1.1	Parrandalarning nafas tizimi, hazm tizimi va moddalar almashinuvi buzilishi kasalliklari diagnostikasi	1.1.1. Nafas tizimi kasalliklari umumiy tavsif. Rinit, laringit, aerosakkulit, bronxopnevmoniya ularning kelib chiqish sabablari, klinik belgilari. 1.1.2. Hazm tizimi kasalliklariga umumiy tavsif. Stomatit, qizilo'ngach kasalliklari, gastroenterit, kloatsit va ularning kelib chiqish sabablari, klinik belgilari. 1.1.3. A vitamin etishmovchiligi, D gipovitaminozi. Patologoanatomik o'zgarishlari, tashxisi, davolash, oldini olish choralari.	2
2-modul. Invazion kasalliklar			
2.3	Parrandalarning (Askaridioz,	2.3.1. Askaridioz, geterakidoz kasalligi qo'zg'atuvchilari, epizootologiyasi, kechishi,	2

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida”gi PQ-187-son qarori.

6. Бондаренко С.П. Разведение и выращивание страусов. Учебное пособие. Донецк – 2003 год.

7. Бакулин В.А. Болезни птиц. Учебник. Санкт-Петербург, 2006 год.

8. Бессарбов Б.Ф. и др. “Болезни птиц”, Учебное пособие. Москва, Издательство, “Лан” 2007 год.

Axborot manbaalari

1. www.ziynet.uz.

2. www.lex.uz

3. www.vetgov.uz

4. www.vetas.uz

5. www.agro.uz

6. www.stat.uz

7. www.labirint.ru

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;

Ijodiy fikrlay olish;

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;

Fanning mohiyatini bilmaslik;

Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;

Mustaqil fikrlay olmaslik.

22.	Infeksion laringotraxeit kasalligi diagnostikasi	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	2
23.	O'rdaklar virusli hepatiti kasalligi diagnostikasi	Adabiyotlardan tayyorlanib, kasallikka oid ma'lumotlarni to'plash	4
24.	Nyukasl kasalligida IFT testini qo'yishni o'rganish	Adabiyotlardan foydalanib konspekt qilish	2
25.	Parranda chechak kasalligi diagnostikasi	Adabiyotlardan foydalanib konspekt qilish	2
26.	Infeksion laringotraxeit kasalligi diagnostikasi	Adabiyotlardan foydalanib konspekt qilish	4
27.	Bedana kasalliklari diagnostikasi	Adabiyotlardan tayyorlanib, kasallikka oid ma'lumotlarni to'plash	2
28.	O'rdak kasalliklari diagnostikasi	Adabiyotlardan tayyorlanib, kasallikka oid ma'lumotlarni to'plash	4
29.	Kurka kasalliklari diagnostikasi	Adabiyotlardan foydalanib konspekt qilish	2
30.	Moddalar almashinuvi buzilishi kasalliklari diagnostikasi	Adabiyotlardan foydalanib konspekt qilish	4
Jami:			100

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Davlatov R.B., Salimov X.S., Xudjamshukurov A.N. Parrandalar kasalliklari. O'quv qo'llanma. Samarqand, 2018 yil.
2. Salimov X.S., Qambarov A. Epizootologiya. Darslik. Toshkent, 2016 yil.
3. Bakirov B.B. Ichki yuqumsiz kasalliklar. O'quv qo'llanma. Samarqand, 2015 yil.
4. G'afurov A.G., Davlatov R.B., Rasulov O'R. Veterinariya protozoologiyasi. O'quv qo'llanma. "Zarafshon" nashriyoti, Samarqand, 2013 yil.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.

	geterakidoz, ektoparazitar, eymerioz) kasalliklari diagnostikasi	<p>klinik belgilari.</p> <p>2.3.2. Ektoparazitar kasalligi qo'zg'atuvchilari, epizootologiyasi, kechishi, klinik belgilari.</p> <p>Epizootologiyasi, patologoanatomik o'zgarishlari, tashxisi, qiyosiy tashxisi. Oldini olish va qarshi kurash chora-tadbirlari.</p> <p>2.3.3. Eymerioz bo'yicha tarixiy ma'lumot. Epizootologiyasi, patologoanato-mik o'zgarishlari, tashxisi, qiyosiy tashxisi. Oldini olish va qarshi kurash chora-tadbirlari.</p>	
3-Modul. Infeksion kasalliklar			
2.5	Parrandalarning infeksiyon kasalliklari (Enteriobakterioz, Nyukasl kasalligi, Parranda chechagi) kasalliklari diagnostikasi	<p>2.5.1. Enterobakterioz kasalligi bo'yicha tarixiy ma'lumot. Epizootologiyasi, patologoanato-mik o'zgarishlari, tashxisi, qiyosiy tashxisi</p> <p>2.5.2. Nyukasl kasalligi bo'yicha tarixiy ma'lumot. Kasallikning xo'jalikka iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchilari, klinik belgilari. Epizootologiyasi, patologoanato-mik o'zgarishlari, tashxisi, qiyosiy tashxisi</p> <p>2.5.3. Parranda chechagi kasalligi bo'yicha tarixiy ma'lumot. Kasallikning xo'jalikka iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchilari, klinik belgilari</p>	2
Jami:			6

5.2. "Parranda kasalliklari" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	Mavzulari	rejasi	soat
1.	Parrandalarning nafas tizimi, hazm tizimi va moddalar almashinuvi buzilishi kasalliklari diagnostikasi	<p>1.1. Nafas tizimi kasalliklari, hazm tizimi va moddalar almashinuvi buzilishi va ularning tashxisi.</p> <p>1.2. Xo'jalikda davolash ishlarini tashkillashtirish tadbirlari.</p> <p>1.3. Kasallikni oldini olish.</p>	2
2.	Parrandalarning (Askaridioz, geterakidoz, ektoparazitar, eymerioz) kasalliklari diagnostikasi	<p>2.1. Tovuq askaridiozi geterakidoz, ektoparazitar, eymerioz kasalliklari va uning tashxisi.</p> <p>2.2. Xo'jalikda davolash ishlarini tashkillashtirish.</p>	2

		2.3.Kasallikni oldini olish	
3.	Parrandalarning infeksion kasalliklari (Enteriobakterioz, Nyukasl kasalligi, Parranda chechagi) kasalliklari diagnostikasi	3.1. Enteriobakterioz, Nyukasl kasalligi, Parranda chechagi va uning tashxisi. 3.2. Xo'jalikda davolash ishlarini tashkillashtirish. 3.3.Kasallikni oldini olish	2
Jami:			6

5.3. "Parranda kasalliklari" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

laboratoriya mashg'ulotlarining			
№	mavzulari	Rejasi	soat
1.	Parranda kasalliklarida laboratoriyada ishlash qoidalari.	1.1. Laboratoriya bilan tanishish va laboratoriya darajalari o'rganish 1.2.Keltirilgan patologik materialni yaroqliligini tekshirish. 1.3. Qoldiq materiallarni yo'q qilish texnikasi.	2
2.	Parrandadan olingan qon namunalaridan qonning shaklli elementlarini va gemoglobin miqdorini aniqlash.	3.1.Laboratoriyasida ishlash tartib qoidalari. 3.2.Patologik material olish va tekshirish tartiblari 3.3. Olingan patmaterialni jo'natish tartibi (infeksion kasalliklarda).	2
3.	Laboratoriyada koprologik tekshirish tartiblari (Askaridioz, geterakidoz)	4.1. Laboratoriyada tekshirish tartiblari. 4.2. Askaridiozda qo'llaniladigan laboratoriya usullari.	2
4.	Laboratoriyada virusologik tekshirish tartiblari. Parranda chechagi kasalligi diagnostikasi.	10.1 Laboratoriyada virusologik tekshirish tartiblari 10.2 Parranda chechagi kasalligi diagnostikasi	2
Jami:			8

VI. "Parranda kasalliklari" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi.

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1.	Sariq peritonit kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	2

2.	Tuxum yo'lining yallig'lanishi (Salpingit) kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, poster topshiriqlarini bajarish	4
3.	Tuxumdon va tuxum yo'lining rivojlanishdan qolishi (infantilizm) kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan foydalanib, referat tayyorlash	4
4.	Ammiakli shapko'rlik (Keratokonyunktivit) kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, poster topshiriqlarini bajarish	6
5.	Jo'jalar sovush kasalligi (gipotermiya) kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	4
6.	Gipertermiya (Issiqlik sababli) kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	6
7.	Sinusit kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, poster topshiriqlarini bajarish	2
8.	Aspergillyoz kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan foydalanib referat tayyorlash	2
9.	Kriptosporidioz kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	4
10.	Spiraxetoz kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	6
11.	Tetrameroz kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, ma'lumotlar to'plash	6
12.	Exinostomatidoz kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, poster tayyorlash	2
13.	Knemidokoptoz kasalligi diagnostikasi	Adabiyotlardan foydalanib referat tayyorlash	2
14.	Tuberkulyoz kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	4
15.	Kandidamikoz kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib topshiriqlarni bajarish	4
16.	G'ozlarning virusli enteriti kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan foydalanib konspekt qilish	2
17.	Kurkalarining virusli hepatiti kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	4
18.	O'rdak jo'jalarning virusli hepatit kasalligi diagnostikasi	Adabiyotlardan tayyorlanib, kasallikka oid ma'lumotlarni to'plash	4
19.	Infeksion ensefalomielit kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan foydalanib poster tayyorlash	2
20.	Leykoz kasalligi diagnostikasi.	Adabiyotlardan tayyorlanib, topshiriqlarni bajarish	2
21.	Gamboro kasalligi diagnostikasi	Adabiyotlardan tayyorlanib, kasallikka oid ma'lumotlarni to'plash	2